

ho he sentit dir sempre. Evidentment el mot no és gaire conegut a algun dels redactors de l'*AlcM*, car ja he dit que no s'usa a les Illes: per a ells és sens dubte, un mot purament literari, que coneixen de la llengua comuna. No hem de ser absoluts: tinc nota d'haver sentit *xarbot*, un sol cop, amb oberta, a un pagès d'una comarca extrema (infra), forma evidentment deguda a una acció analògica, merament local, dels substantius en *-òt*, més nombrosos (pronúncia dolenta com ho seria dir *nebòt*); però és més probable que el timbre indicat per *AlcM* sigui posat purament a priori, i a la lleugera, com fan sovint, amb els mots no usuals a les Balears.

No figurant en els diccionaris antics ni en els del S. XIX, el mot no va ser estudiat pels romanistes estrangers, ni tan sols pels escassos etimòlegs catalans (no en *REW*, ni en el supl. que hi féu Moll). El que se n'ha dit en aquest sentit, és a la lleugera. L'autor anònim d'aquest full de l'*AlcM*, entre altres errors, fa en aquest sentit l'error cabdal de pendre com a base el substantiu *xarbot* (postverbal, com ho mostra també la resta de la derivació: *xarbotada*, *xarbotejar*, *xarbotador*, *xarbotament*) i se'n surt lleugerament: onomatopeia...

Encara que fos *xarbot* el primitiu, el cos del mot és massa complicat per deixar-nos creure en onomatopeies; no podem veure gaire valor onomatopèic en *xar* i absolutament gens en *-bot*; i, si partim del verb *xarbotar*, tot l'aspecte del mot, en el qual la síl·laba *xar* té un relleu ben secundari, indica que és tan desbal·lestada la idea de pensar aquí en una onomatopeia com ho seria en *degotar*, *desbotar*, *escarbotar*, *destartar*, *derrotar* etc.

Tot el que se n'havia dit es reduïa a curtes frases d'una o dues ratlles, escrites per Spitzer (*LexikK*, 61), i una d'escrita per mi: tots dos, tot passant (enmig de treballs dedicats a problemes llunyans, difícils i estudiats extensament). Spitzer ho feia amb ben poc coneixement del mot (només dos passatges de Ruyra) definint-lo vagament («sprungswelle», «spritzen»), car el que li interessava era el mall. *esquerevits*, sobre el qual escriví un petit estudi, amb el seu simpàtic mètode d'estudi provisional, acumulant mots d'aire i sentit més o menys semblant.

Solien ser mers passos previs, que no trigava gaire a rectificar el mateix. Com que *esquerevits* s'assemblava a *escarabat* (*-vat*), posà tot passant: «*xarbotar*, wohl entlehnung aus frz. *écharbot*». Que un verb d'aquest sentit pugui venir d'un nom de l'escarabat (i encara un nom secundari en francès, un dels diversos noms de l'insecte, i de data ben poc antiga) ho qualificaríem de pur disbarat, si Spitzer no tingués la disculpa de conèixer tan poc el mot. A penes hi tornà: només, encara més breument, en una nota dedicada al fr. dial. i ant. *escharevoter/escharbotter*, on a base de la seva desorientada idea que aquest mot i el nostre *ESCARBOTAR* vinguin d'un nom de l'escarabat (veg. la refutació que n'he fet allà) torna a dir (*MLN* LV, 449), en un mot, que el cat. *xarbotar* és un manlleu del francès, però fóra insostenible el manlleu d'un mot

dialectal francès i de significat absolutament inconnex (i, encara, transitiu, no pas intransitiu).

Encara que llegint-ho vaig descartar-ho, no havent-hi res més, i pel respecte que m'inspirava Spitzer, trobant en el seu primer article l'esment d'un oc. *sargoutà*, vaig quedar amb la idea que amb aquest ja era més raonable relacionar el nostre mot: tant per la forma, com pel sentit, com per ser occità i no del N. de França. Hi vaig rumiar molts anys. Temptejava vagament altres coses: *esgotar* > *ergotar*, +EX- > *eixergotar* i encreuament amb *desbotar*: de seguida descartat; *sg* > *rg* ja és un fet excepcional (només esporàdic, tardà), sobre això un derivat de tipus tan antic com els en *eix*-; no pot ser. ¿Alguna relació amb l'it. antiq. *sorgozzone* «colpo nella gola»? Semblança fònica i semàntica massa vaga: mala pista. ¿Algun encreuament d'*escarbotar* amb un altre mot? Però les etimologies per encreuament només són metòdicament admissibles quan hi ha identitat semàntica (o si es vol gran semblança de sentit), i aquí no hi ha tal semblança de sentit ni es veu quin agent raonable pogués haver-hi de tal encreuament (*xipollejar*, p. ex., resta bastant lluny pel sentit i encara més per la forma).

En definitiva, em quedà en la memòria aquell enllaç amb *sargoutà*, que atribuïa a Spitzer (imprecisament); i havent vist un dia *sargotar* en el *PDFF*, i recaient en el petit defecte de Spitzer de dir un mot de qüestions pendents, tot tractant de grossos i difícils problemes, vaig dir-ne un mot (enmig del llarg estudi dedicat a l'ardu problema de l'origen del cast. CHARCO), però era només per rebutjar la vaga i inversemblant possibilitat que hi hagués relació entre *charco* i el nostre *xarbotar*: «desde luego no la tiene el cat. *xarbotar*, hermano del prov. *sargoutà*» (*DCEC/DECH* II, 339a 19). És a dir, que no descartava la idea suggerida per la nota de Spitzer.

I és que això ja sembla més seriós. I calia examinar-ho bé; més que més si *sargotar* pertanyés ja al venerable medi de la llengua dels trobadors. Hi ha quelcom d'això, en efecte; però és només un hapax, usat per un sol trobador, ben obscur (ni tan sols consta bé el nom, altres diuen *Cavarana*), Peire de la Caravana, trobador italià. Com que la seva obra única és un sirventès exhortant les ciutats de Lombardia a defensar-se d'un atac imperial, Bertoni (*I trovatori d'Italia*, 41-45) creu que es tracta d'uns fets de 1194, en què en efecte s'esperava un atac de l'Emperador d'Alemanya; pot ser així, com ho accepta Jeanroy (*La Poésie des Troubadors* I, 404), si no és un dels fets semblants que es produïren més tard.

Tant se val. El vers que conté el mot no té un sentit ben clar: Rayn. i Diez entenen «jargonner», Crescini «abbaruffare, scarmigliarsi»; que és cap a on ens orienta l'article del *TdF* (que hi relaciona Levy, *PSW* VII, 473). I el context pot conjuminar-s'hi: «la gent d'Alemaigna / non voillaz amar, / ni ja sa compagna, / no-us plaza usar, / car cor m'en fai laigna / ab lor *sargotar*»: el vers precedent el traduïen Rayn. i Crescini «le coeur me fait affliction», «cuor me ne fa ligna, se ne duoles»: Levy hi veu l'escrúpol de la man-